

Kulturplan för Storumans kommun 2018-2019

Inledning

Kulturen är en av grundpelarna i vårt samhälle och speglar vår gemensamma historia samt våra gemensamma värderingar. Kultur i alla former är viktig för oss människor och vårt välbefinnande och är också en positiv faktor för näringsliv, arbetsmarknad, turism och inte minst för kommunens profil och attraktionskraft i övrigt. Här ingår även fritidssektorn eftersom fritiden är en stor del i kulturen.

Kulturplanen (tillsammans med biblioteksplanen) tar sin utgångspunkt i Storumans kommuns strategiska plan 2016-2019 samt styrdokument och lagar som har betydelse för kulturområdet.

Vision

- Storumans kommuns kulturpolitik bidrar till ett dynamiskt, öppet och demokratiskt samhälle präglat av humanistiska värderingar och medinflytande
- Kulturen upplevs som en positiv kraft, som bidrar till individens och samhällets tillväxt och välfärd samt stärker människors identitet, hemhörighet och sociala gemenskap
- Kulturverksamheten (tillsammans med biblioteksverksamheten) tillhandahåller ett rikt och varierat utbud, som ger förutsättningar för god livskvalitet och fritid. Tillgänglighet ska vara en möjlighet för alla.
- Tydlig samverkan sker mellan stat, kommuner, regioner, kulturorganisationer, ideella föreningar och kulturskapare

Bakgrund och syfte

Storumans kommun har ett rikt kulturarv att förvara, förvalta och utveckla. I vår kommun finns många exempel inom konst, litteratur, musik, teater, fotografier och film samt bruksföremål, där betydande avtryck lämnats i historien. Samisk kultur, storslagen natur samt ett aktivt och varierat föreningsliv är andra exempel som präglar kommunen. Mot bakgrund av detta är det viktigt att inte bara värna om vårt gemensamma kulturarv, utan även att tillsammans med föreningar, organisationer, samisk samordnare och allmänhet utveckla Storumans kommun som kulturregion.

Syftet med kulturplanen är att ge en inriktning och prioritering av de insatser som kommunen beslutar om för året 2018-2019. Eftersom planen är på kort sikt och det redan finns ett rikligt utbud för barn och vuxna inom musik och teater, kommer vi att kort beskriva nuläget och istället fokusera på bevarande och utvecklande av vårt gemensamma kulturarv under denna period.

Mål

Kulturarbetet inom Storumans kommun utgår från de nationella målen och i nästa led Västerbottens läns kulturplan för 2016-2019. Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. I de regionala målen fokuseras på en tillgänglig och jämlik kulturell infrastruktur, att barn och unga ska få delaktighet och inflytande i utveckling av kulturlivet, att söka skapa bättre villkor för professionella utövare samt som ett stort och viktigt område, kulturarvet.

Organisation

I Storumans kommun ligger ansvaret för kulturpolitiken inom Fritids- kultur- och utbildningsnämnden. I kulturområdet finns 30 procent tjänst som kulturansvarig. I övrigt är det samarbete tillsammans med övriga aktörer inom kommunen.

Nulägesbeskrivning

Här beskrivs några av de aktörer som är aktiva inom Storumans kommuns kulturliv.

I den så kallade Kulturgruppen finns representanter från kommunens förskolor, grundskolor, gymnasium, något studieförbund och folkhögskola. Den gruppen samlas ca 2 gånger per termin för att planera och följa de föreställningar som ges för barnen i Skapande skola och i övrigt. Alla barn från förskolan till gymnasiet ska erbjudas minst en kulturaktivitet per år. Kulturansvarig har löpande kontakt med pedagogerna i de olika klasserna i samband med den slutliga planeringen. Kulturansvarig deltar i utbudsaktiviteter som erbjuds av Riksteatern med flera för att få en djupare kännedom kring de kommande föreställningarna.

Kommunen samverkar med Storumans musik- och teaterförening som med stöd av kommunen arrangerar vuxenföreställningar i första hand. Inom Motili (samverkan inlandskommuner-Norrlandso-peran) beställs även några föreställningar per år för barn.

KulturAkademin har i samarbete med skolan en central roll för utvecklingen inom flera kulturområden för barnen. Musikskolan är den viktigaste delen i KulturAkademin och musikundervisning sker runt om i Storumans kommun. Förutom den musikaliska delen med instrument och sång ingår även skrivande, komponerande och teckning, målning film mm. Det har under årens gång varit ett antal uppskattade föreställningar både inom och utanför kommunens gränser. KulturAkademin samarbetar internationellt med bland andra Norge, Finland, Irland, Färöarna i olika projekt och även regionalt inom Västerbottens län och Norrbotten. Verksamheten finansieras via egna insatser och projekt samt ett årligt bidrag från Kultur-, fritids- och kulturnämnden och Statens kulturråd. Under 2017 omfattar verksamheten 5,5 helårsanställda.

Storumans fotoarkiv är under uppbyggnad och röner stort intresse med kontakter tom i USA. Ansökan inskickad till Leader Lappland i syfte att ytterligare utveckla arkivet med ny teknik och tillgängliggörande av materialet.

Studieförbunden erbjuder cirkelverksamhet inom varierande områden samt föreläsare och andra aktiviteter.

I byaföreningarna finns små byamuseer och speciellt under sommartid anordnas olika aktiviteter i anslutning till dessa.

Storumans IK, Gunnarns IK, Stensele SK och Tärna IK Fjällvinden m fl samlar många, speciellt ungdomar i olika aktiviteter. Vi har två ideella föreningar som startats av nytilkomna svenskar, både för vuxna och barn.

Storumans kommun är en samisk förvaltningskommun. Den samiska samordnaren samverkar med olika aktörer inom kommunen och Samiska teatern m fl, och anordnar olika former av aktiviteter som föreläsningar, teater mm. Här har kommunen ett särskilt ansvar för att göra den samiska kulturen tillgänglig för barn. Vi ska medverka till att elever får utveckla både sitt egna språk och sin kulturella identitet. I alla våra skolor försöker vi möta behoven på bästa sätt när det efterfrågas.

Exempel på regelbundna språk- och kulturaktiviteter är att den samiska bokbussen från Norge besöker västra kommundelen (ner till Slussfors) en gång per månad. I ett projekt betalt av länsbiblioteket utreds för närvarande förutsättningar och möjligheter att utöka bokbussens sträckning. Samefolkets dag den 6 februari firas varje år med samiska kulturdagar. En ambition finns att utöka det samiska

kulturutbudet även till den nedre delen av kommunen, till exempel under Storumandagarna med utställningar och andra aktiviteter.

Kommunerna inom det samiska förvaltningsområdet får ett årligt statsbidrag till de merkostnader som vi har för att stödja användningen av samiska i enlighet med lagstiftningen.

Folkets Hus i Storuman visar filmer och har även andra aktiviteter som musik och allmän dans.

I Tärnaby anordnas berättaraftnar och kulturstigar med Lars Mattsson som engagerad arrangör.

Samt mycket annat som drivs med frivilliga krafter i samarbete med olika arrangörer.

Utvecklingsområde under 2018-2019

Föreställningar inom teater, dans och musik är väl etablerade i kommunen, via Skapande skola, Kulturakademien, Musik- och teaterföreningen och den samiska samordnaren. Här finns organisation etablerad för att tillgodose barn och vuxna ett varierat utbud och som fortsätter sin verksamhet under 2018-2019.

Kulturarvet lyfts nu fram i flera sammanhang. Med propositionen Kulturarvspolitik (prop. 2016/17:116) tar regeringen för första gången ett helhetsgrepp om kulturarvsområdet som ett eget politikområde. Riksantikvarieämbetet visar i "Räkna med kulturarvet" på fler områden där kulturarvet bidrar till en hållbar samhällsutveckling. Även i Västerbottens läns kulturplan 2016-2019 är ett av fyra målområden "Främja kultur och kulturarv som drivkraft för regionens utveckling och attraktivitet".

Storumans kommun äger stora samlingar av negativ, foton, filmer, dia-bilder samt kulturföremål från både samer och nybyggare. Det finns också material hos föreningar, byamuseer och privatpersoner som bör tas tillvara innan de glöms bort och i värsta fall förstörs. Kommunen har en rik historia kring ett samhälles uppbyggnad, allt från samer, jord- och skogsbruk, utbyggnad av vägar och järnväg, kraftverk och industrialisering. Vi har en stor tillströmning av turister, förutom i samband med vintersport, och det finns en stor efterfrågan att få veta mer om den bygd man besöker.

Inom Storumans kommun finns därför ett stort behov av att bevara, förvalta och tillgängliggöra vårt gemensamma kulturarv. I dagsläget finns till exempel inga godtagbara arkivlokaler. Fotomaterial, samiska föremål och bruksvaror i övrigt förvaras i lokaler där risken är överhängande att föremålen blir ohjälpligt skadade och förlorade för framtiden. Byamuseerna innehåller också stora värden och risken är att med en åldrande befolkning kommer det att bli allt svårare att hålla dessa i gott skick. Det är brist på lokaler för utställningar både i Storuman och Tärnaby.

Arbetet startar under 2018-2019 med att inventera det som finns i kommunens ägo för att få en bild av behovet av arkivutrymmen på kort och lång sikt och att undersöka de olika alternativ som finns när det kommer till lämpliga arkivlokaler. I samband med att projektet "Aktene – Tillsammans för utveckling av samiskt kulturarv och språk" startat upp i Tärnaby aktualiseras också tillvaratagandet av Bals samling.